

Bilag 1 – Forslag til retningslinjetemaet Kulturhistorie

Miljø-, Plan- og Landdistriktsudvalget – 1. februar 2021

Forslag til retningslinjer til

Forslag til KOMMUNEPLAN 2021

Tema:

KULTURHISTORIE

- **Bevaringsværdige bygninger**
- **Kirkeomgivelser**
- **Kulturmiljøer**

Alle temaer præsenteres på de følgende sider med forslag til redegørelse samt forslag til retningslinjer. Tekst der er slettet i forhold til Kommuneplan 2017 er overstreget og markeret med rød, mens tekst der er tilføjet er markeret med gul. I tabeloversigten over retningslinjer indgår både retningslinjer for Kommuneplan 2017 og forslag til retningslinjer for Kommuneplan 2021, så man ved hjælp af farverne kan se, om der er sket ændringer.

5. KULTURHISTORIE

Slagelse Kommune, som den ser ud i dag, er formet af mange hundrede års udvikling. Overalt i kommunen findes spor af denne historie – i nogle områder mere tydeligt end andre.

Kulturhistorien findes i både stor og lille skala og omfatter både det ekstraordinære – f.eks. vikingeborgen Trelleborg – og "hverdagslandskaberne" i f.eks. købstædernes bymidte eller landsbymiljøerne i det åbne land. Slagelse Kommune vil fortsat have dette for øje i arbejdet med at skabe attraktive muligheder for blandt andet bosætning, erhvervsudvikling og turisme i hele kommunen.

I 2013 har Slagelse Kommune gennemgået bygningsmassen i Slagelse bymidte og Korsør bymidte med henblik på at registrere bevaringsværdige bygninger og dermed sikre de historiske bymiljøer. I forbindelse med udarbejdelsen af Kommuneplan 2017 har kommunen desuden gennemgået alle udpegninger af kirkeomgivelser. Beskrivelserne er nu tilpasset, så de viser opdaterede registreringer af kirkernes synlighed i landskabet fra kommunens veje og stier.

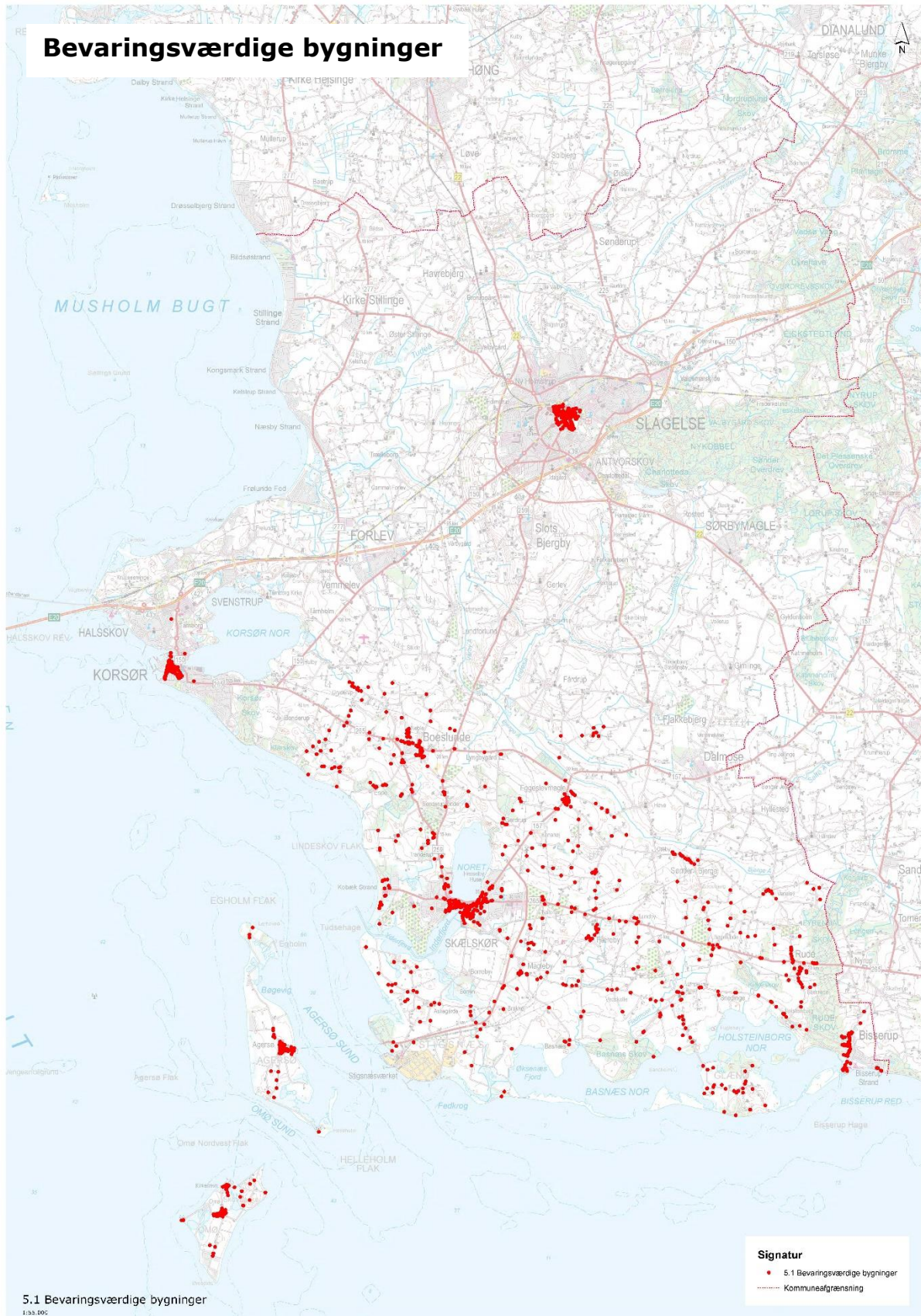
I Kommuneplan 21 er der gennemført en større revision af nuværende kulturmiljøudpegninger, baseret på besigtigelse og nye registreringer. Registreringerne er udført i 2019 og 2020 i samarbejde med Museum Vestsjælland. Den reviderede kulturmiljøudpegning vurderes at give en bedre indsigt i kulturmiljøernes bærende bevaringsværdier og sårbarheder, som er en forudsætning for, at der kan tages stilling til deres bevaring i udviklingen af kommunens købstæder, landsbyer og landområder.

~~Den tidligere planlægning for kulturmiljøer er videreført i Kommuneplan 2017.~~

Under dette tema er der retningslinjer for:

- 5.1 Bevaringsværdige bygninger
- 5.2 Kirkeomgivelser
- 5.3 Kulturmiljøer

Bevaringsværdige bygninger

5.1 Bevaringsværdige bygninger

De mange bevaringsværdige bygninger i Slagelse Kommune afspejler forskellige tiders byggeskik og er på den måde en væsentlig del af kommunens kulturarv inden for arkitektur og kulturhistorie. Bevaringsværdige bygninger er værdifulde som enkeltbygninger, men ofte har de også en betydning for oplevelsen af omgivelserne, dvs. de gadestræk, byrum, bymiljøer eller landsbymiljøer, de er en del af.

Forslag til retningslinjer:

KP 2017	KP 2021	Forklaring
5.1.1 De bevaringsværdige bygninger fremgår af kortbilag 5.1.	5.1.1 De bevaringsværdige bygninger fremgår af kortbilag 5.1.	Ingen ændringer.
5.1.2 Ændringer af bygninger, som er fredet efter bygningsfredningsloven, kan kun ske efter forudgående tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen.	5.1.2 Ændringer af bygninger, som er fredet efter bygningsfredningsloven, kan kun ske efter forudgående tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen.	Ingen ændringer.
5.1.3 En bevaringsværdig bygning skal som hovedregel opretholde den bevaringsværdi, som bygningen er vurderet til.	5.1.3 En bevaringsværdig bygning skal som hovedregel opretholde den bevaringsværdi, som bygningen er vurderet til.	Ingen ændringer.
5.1.4 En bevaringsværdig bygning må, jævnfør lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og miljøer, ikke nedrives, før Slagelse Kommune har meddelt, om der nedlægges forbud.	5.1.4 En bevaringsværdig bygning må, jævnfør lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og miljøer, ikke nedrives, før Slagelse Kommune har meddelt, om der nedlægges forbud.	Ingen ændringer.
5.1.5 Ombygning af og tilbygning til bevaringsværdige bygninger skal udformes i respekt for bygningens arkitektur og den sammenhæng, som bygningen indgår i.	5.1.5 Ombygning af og tilbygning til bevaringsværdige bygninger skal udformes i respekt for bygningens arkitektur og den sammenhæng, som bygningen indgår i.	Ingen ændringer.
5.1.6 Nybyggeri i nærheden af bevaringsværdige bygninger skal tilpasses den sammenhæng, som byggeriet indgår i, og bør gives et nutidigt udtryk med respekt for den lokale byggeskik.	5.1.6 Nybyggeri i nærheden af bevaringsværdige bygninger skal tilpasses den sammenhæng, som byggeriet indgår i, og bør gives et nutidigt udtryk med respekt for den lokale byggeskik.	Ingen ændringer.

Forslag til redegørelse:

I Slagelse Kommune er der 48 fredede bygninger samt mere end 1500 bygninger, der er udpeget som bevaringsværdige (optælling 2016).

De fredede bygninger har arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter af national betydning og administreres af Slots- og Kulturstyrelsen. Bevaringsværdige bygninger har kvaliteter af regional eller lokal betydning, og ansvaret for disse ligger hos kommunen. En fredning omfatter hele

bygningen, ude såvel som inde, hvor en udpegnings som bevaringsværdig alene gælder bygningens ydre.

Bevaringsværdige bygninger kan være udpeget og omfattet af et forbud mod nedrivning i en lokalplan eller en byplanvedtægt. I nogle tilfælde kan en lokalplan eller byplanvedtægt også indeholde en bestemmelse om, at bevaringsværdige bygninger ikke må om- eller tilbygges uden tilladelse fra kommunen. Bygninger, der er optaget som bevaringsværdige i kommuneplanen, er ligeledes beskyttet mod nedrivning. Det betyder, at hvis en af disse bygninger ønskes nedrevet, skal der gennemføres en offentlighedsprocedure, og bygningen må ikke rives ned, før kommunen har meddelt, om der nedlægges forbud.

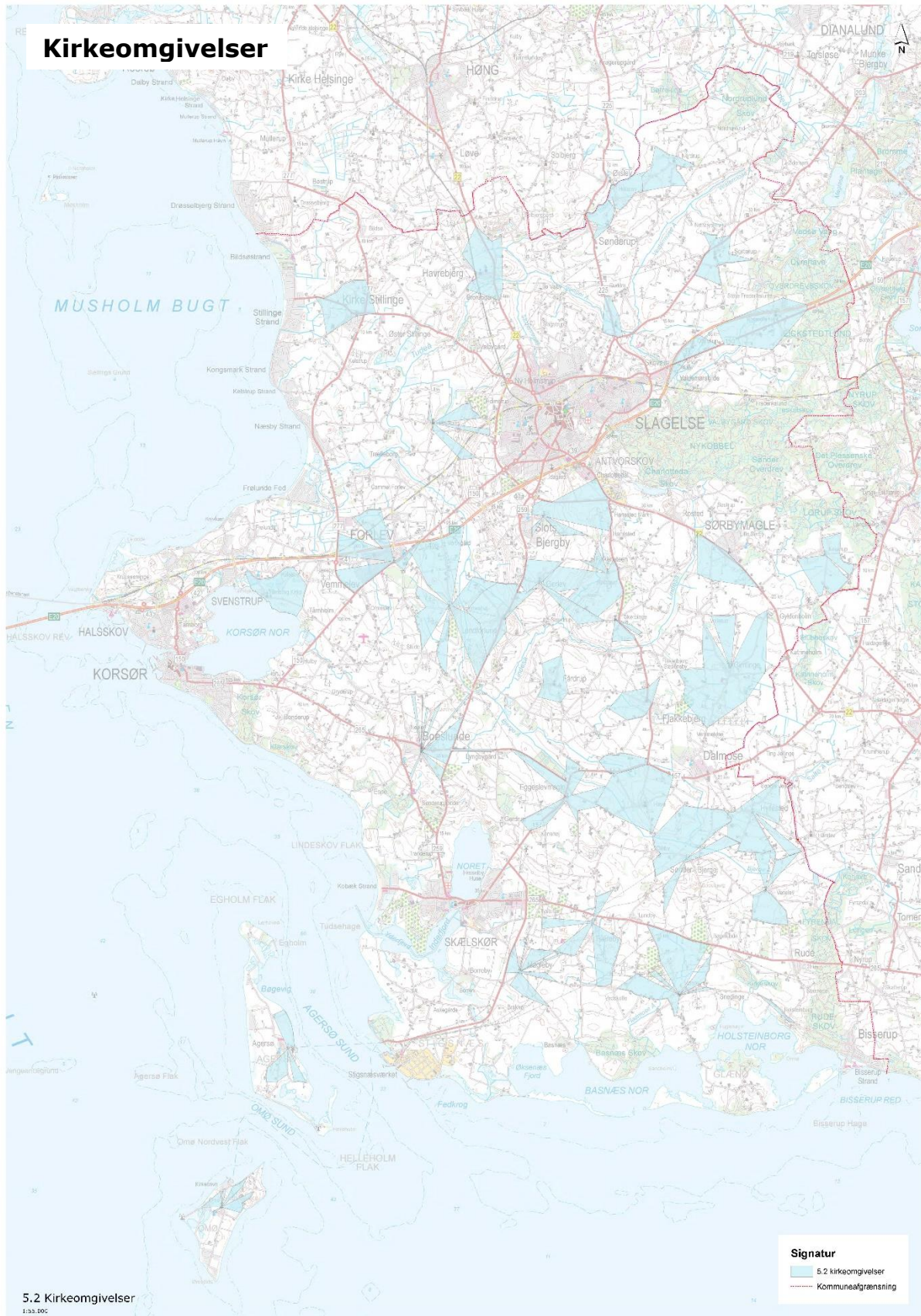
Hvis kommunen giver tilladelse til nedrivning af en bevaringsværdig bygning, skal Museum Vestsjælland underrettes. Hvis der gives tilladelse til at om- eller tilbygges en bevaringsværdig bygning, skal Museum Vestsjælland ligeledes underrettes.

Indtil videre er der i Kommuneplan ~~2017~~ 2021 optaget bygninger, som er registreret efter SAVE-metoden (Survey of Architectural Values in the Environment), og som har fået tildelt værdi 1-4. Der er foretaget SAVE-registreringer i tidligere Skælskør Kommune (1994) samt i Slagelse bymidte og Korsør bymidte (2012). Der findes desuden et antal bygninger, som er udpeget som bevaringsværdige i lokalplaner og byplanvedtægter, men som endnu ikke er overført til kommuneplanen.

Der er mulighed for, at flere områder kan gennemgås med henblik på udpegnings af bevaringsværdige bygninger. Dette kan gøres som systematiske bygningsregistreringer på baggrund af geografiske områdeafgrænsninger – f. eks. udvalgte gadestrøg, bydele eller landsbyer – men også i forbindelse med planmæssige udviklingsprojekter eller strategiske indsatser omkring kulturarven i Slagelse Kommune, f.eks. for at sætte fokus på bestemte tidsperioder eller samfundsmæssige temaer.

Slagelse Kommune vil i planperioden igangsætte en proces med henblik på at få udpeget øvrige bevaringsværdige bygninger i kommunen samt eventuelt opdateret de eksisterende udpegninger.

Kirkeomgivelser

5.2 Kirkeomgivelser
1:33,000

5.2 Kirkeomgivelser

Kirkerne er en vigtig del af vores fysiske miljøer, både i byerne og på landet. Sådan har det været i mange år, og sådan skal det være fremover. Derfor indeholder kommuneplanen retningslinjer for, hvordan kirkeomgivelserne skal beskyttes mod en udvikling, der vil ødelægge oplevelsen af kirkerne. Der er gennemført en detaljeret registrering af kirkeomgivelserne siden 80'erne af amterne. Slagelse Kommune **valgte har valgt** at lave en større revision af kirkeomgivelserne i 2016. **Denne**-Revisionen **tog har taget** udgangspunkt i de registreringer, der blev foretaget af amterne. De nye registreringer ligger til grund for retningslinjerne.

De arealer i Slagelse Kommune, der er omfattet af kirkeomgivelserne, ses ikke som forbudszoner for byudvikling, placering af trafik anlæg og tekniske anlæg, råstofgravning samt skovrejsning. Inden for kirkeomgivelserne er det vigtigt i hvert enkelt projekt først og fremmest at vurdere, hvorvidt projektet kan placeres uden for kirkeomgivelserne. Såfremt projektet ikke med rimelighed kan placeres andre steder end inden for kirkeomgivelserne, skal det sikres, at kirkernes betydning for landskabet ikke tilsidesættes.

Forslag til retningslinjer:

KP 2017	KP 2021	Forklaring
5.2.1 Kirkeomgivelser fremgår af kortbilag 5.2.	5.2.1 Kirkeomgivelser fremgår af kortbilag 5.2.	Ingen ændringer.
5.2.2 Inden for arealer udpeget som kirkeomgivelserne må der kun ske byudvikling, placering af trafik- og tekniske anlæg, råstofgravning samt skovrejsning, hvis det kan ske uden at forringe oplevelsen af kirken.	5.2.2 Inden for arealer udpeget som kirkeomgivelserne må der kun ske byudvikling, placering af trafik- og tekniske anlæg, råstofgravning samt skovrejsning, hvis det kan ske uden at forringe oplevelsen af kirken.	Ingen ændringer.
5.2.3 Såfremt nødvendig byudvikling ikke med rimelighed kan placeres andre steder end inden for kirkeomgivelserne, skal det sikres, at kirkens betydning for landskabet fastholdes.	5.2.3 Såfremt nødvendig byudvikling ikke med rimelighed kan placeres andre steder end inden for kirkeomgivelserne, skal det sikres, at kirkens betydning for landskabet fastholdes.	Ingen ændringer.
5.2.4 Ved væsentlige til- og ombygninger af eksisterende bebyggelse og tekniske anlæg, der ligger inden for kirkeomgivelserne, skal det sikres, at kirkens betydning for landskabet fastholdes.	5.2.4 Ved væsentlige til- og ombygninger af eksisterende bebyggelse og tekniske anlæg, der ligger inden for kirkeomgivelserne, skal det sikres, at kirkens betydning for landskabet fastholdes.	Ingen ændringer.
5.2.5 Slagelse Kommune har mulighed for at rejse en fredningssag for at sikre kirkens betydning, hvis et byggeri lægger op til at påføre kirkeomgivelserne væsentlig skade.	5.2.5 Slagelse Kommune har mulighed for at rejse en fredningssag for at sikre kirkens betydning, hvis et byggeri lægger op til at påføre kirkeomgivelserne væsentlig skade.	Ingen ændringer.

Forslag til redegørelse:

Der er kirkeomgivelsesområder for 37 kirker i det åbne land, og det betyder, at der er retningslinjer for meget store arealer med det formål at sikre kirkernes landskabelige betydning. Det betyder

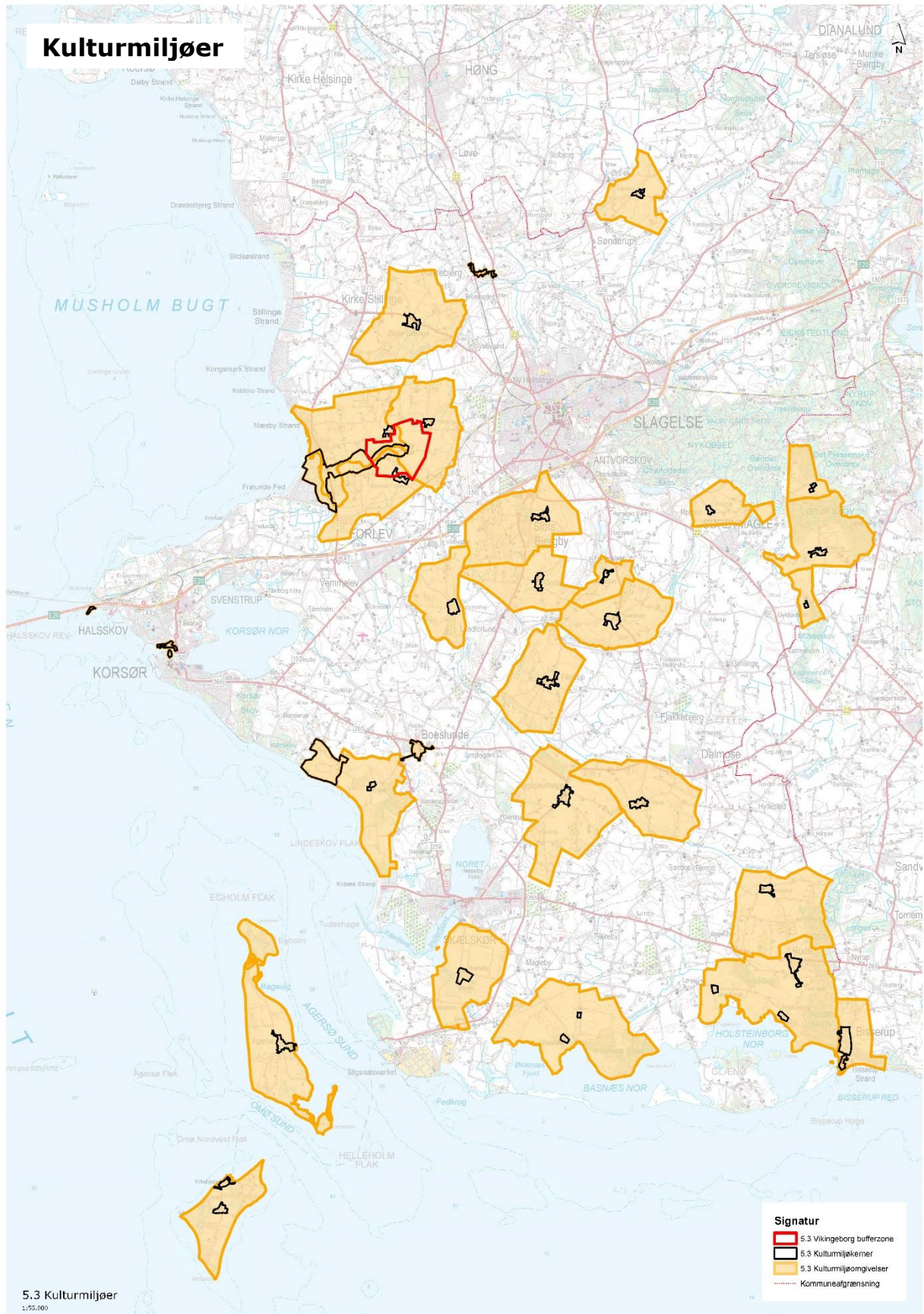
også, at kirkeomgivelsesområder kan komme i konflikt med ønsker om byudvikling eller etablering af tekniske anlæg eller skovrejsning. Den samfundsmæssige betydning af ændringer i kirkeomgivelsesområderne skal derfor medtages i vurderingen af det enkelte projekt. Hvis der er behov for at inddrage dele af et kirkeomgivelsesområde til byudvikling, tekniske anlæg eller skovrejsning, skal det sikres, at kirkens betydning for landskabet fastholdes, og at der ikke sker en betydelig forringelse af oplevelsen af kirken.

Ad 5.2.2-5.2.4

Kirkeomgivelserne er ikke forbudszoner for byudvikling, placering af trafikanlæg og tekniske anlæg, råstofgravning samt skovrejsning. Det er zoner, hvorfra Slagelse Kommunes kirker er meget synlige og har en stor betydning i landskabet. Såfremt der er ønske om et projekt inden for et areal udpeget som kirkeomgivelse, er det derfor vigtigt frem for alt at vurdere, hvorvidt projektet med rimelighed kan placeres uden for kirkeomgivelserne. Hvis det ikke vurderes hensigtsmæssigt at placere projektet uden for kirkeomgivelserne, er det vigtigt at indplacere projektet på en harmonisk måde, så kirkens betydning for landskabet ikke tilsidesættes.

Kulturmiljøer

5.3 Kulturmiljøer

Kulturmiljøerne i Slagelse Kommune har mange ansigter: **Fæstningsværker og voldsteder, vikingeborg,** broer og vadesteder, husmandsudstyknings, herregårdslandskaber, **hegn—og markskelstrukturer,** landsbyer og bymiljøer i købstæderne. Et kulturmiljø kan bestå af få elementer af en bestemt art eller fra en bestemt tidsperiode, **f.eks. et voldsted eller en landevejsbro.** Det kan også være komplekse sammenhænge bestående af flere elementer af forskellig art og alder. **Det sidste ses f.eks. i herregårdsmiljøerne og de mange værdifulde landsbymiljøer, som omfatter både bygninger—f.eks. en landsby med bebyggelse,** vejforløb, markområder, **diger og stengærder,** levende hegn og karakteristisk beplantning, gadekær mv.

Kulturmiljøerne indeholder spor **især** fra **især** de seneste århundreder, men mange af dem har rødder længere tilbage i tiden. Synligheden af de kulturhistoriske spor i omgivelserne er vigtig for oplevelsen og forståelsen af **de mange lag** i vores fælles historie. Derfor indeholder kommuneplanen retningslinjer, der sikrer, **at der i kommunens udvikling tages hensyn til kulturmiljøerne på lige fod med andre interesser** **bevaring af kulturmiljøerne i Slagelse Kommune.**

Forslag til retningslinjer:

KP 2017	KP 2021	Forklaring
5.3.1 Kulturmiljøer fremgår af kortbilag 5.3.	~~5.3.1 Kulturmiljøer fremgår af kortbilag 5.3.~~ 5.3.1 Kulturmiljøer fremgår af kortbilag 5.3. På kortet er de enkelte kulturmiljøer vist med "kulturmiljøkerne" og eventuelt omgivelser til kulturmiljøkernen. For yderligere beskrivelse af kulturmiljøernes afgrænsning, bærende bevaringsværdier, sårbarheder mv. henvises til registreringerne af de enkelte kulturmiljøer. Registreringerne kan ses i en samlet oversigt her eller enkeltvis ved at åbne kortbilag 5.3 og trykke på det enkelte kulturmiljø.	Kortet er blevet opdateret. Henvisning til registreringerne.
5.3.2 I et område udpeget som kulturmiljø må der kun ske byudvikling, placering af trafikantlæg, tekniske anlæg, terrænregulering, råstofgravning, skovrejsning og lignende, hvis oplevelsen og bevarelsen af kulturmiljøet ikke forringes.	~~5.3.2 I et område udpeget som kulturmiljø må der kun ske byudvikling, placering af trafikantlæg, tekniske anlæg, terrænregulering, råstofgravning, skovrejsning og lignende, hvis oplevelsen og bevarelsen af kulturmiljøet ikke forringes.~~ 5.3.2 Det skal være muligt i udviklingen af by og land at sikre de kulturhistorisk og arkitektonisk værdifulde helheder og sammenhænge. I planlægningen skal disse derfor løbende kortlægges og vurderes. Afgrænsning og vurdering af kulturmiljøer foretages af kommunen i	Omskrivning og uddybning af retningslinje.

	samarbejde med det ansvarlige museum (Museum Vestsjælland).	
5.3.3 Ved opførelse af bygninger eller væsentlige til- og ombygninger inden for afgrænsningen af et kulturmiljø, skal der vises særlige hensyn over for de bevaringsværdige sammenhænge og elementer.	~~5.3.3 Ved opførelse af bygninger eller væsentlige til- og ombygninger inden for afgrænsningen af et kulturmiljø, skal der vises særlige hensyn over for de bevaringsværdige sammenhænge og elementer.~~ 5.3.3 I et område udpeget som kulturmiljø (kerne og omgivelser) må der ikke ske byudvikling, placering af trafik anlæg, tekniske anlæg, terrænregulering, råstofgravning, skovrejsning og lignende ændringer af arealers tilstand og anvendelse, uden at der tages stilling til oplevelsen og bevarelsen af kulturmiljøets bærende bevaringsværdier samt muligheden for at styrke eller genoprette disse. Stillingtagen må i alle tilfælde ske ud fra en konkret vurdering og med udgangspunkt i registreringerne af de enkelte kulturmiljøer, som bl.a. rummer beskrivelse af de bærende bevaringsværdier og sårbarheder.	Omskrivning og præcisering af retningslinje.
5.3.4 Ved ændringer af fysiske forhold i omgivelserne til et udpeget kulturmiljø skal der vises hensyn til den visuelle oplevelse af kulturmiljøet.	~~5.3.4 Ved ændringer af fysiske forhold i omgivelserne til et udpeget kulturmiljø skal der vises hensyn til den visuelle oplevelse af kulturmiljøet.~~ 5.3.4 Tilstand og anvendelse af arealer inden for afgrænsningen af et kulturmiljø kan ændres, hvis det sker som led i en forbedring af områdets landskabs-, natur- og kulturværdier. Ændringerne må ikke tilsidesætte kulturmiljøets bærende bevaringsværdier.	Omskrivning af retningslinje. Retningslinjen slettes, da det vurderes, at retningslinje 5.3.3 siger det samme.
5.3.5 Nybyggeri inden for afgrænsningen af eller i direkte sammenhæng med et kulturmiljø skal tilpasses den kulturhistoriske sammenhæng, som byggeriet indgår i, og bør	~~5.3.5 Nybyggeri inden for afgrænsningen af eller i direkte sammenhæng med et kulturmiljø skal tilpasses den kulturhistoriske sammenhæng, som byggeriet indgår i, og bør~~	Omskrivning og præcisering af retningslinje.

<p>gives et nutidigt udtryk med respekt for den lokale byggeskik.</p>	<p>~~gives et nutidigt udtryk med respekt for den lokale byggeskik.~~ 5.3.5 I et område udpeget som kulturmiljøkerne skal placering og omfang af ny bebyggelse, nye anlæg samt væsentlige til- og ombygninger af eksisterende bebyggelse og anlæg tilpasses de bærende bevaringsværdier, herunder bebyggelsesmønster, skala og den visuelle oplevelse i ind- og udkig. Nybyggeri og væsentlige til- og ombygninger skal i udformning og udseende respektere de bærende bevaringsværdier og tilpasses den lokale byggeskik. Sagsbehandling må i alle tilfælde ske ud fra en konkret vurdering og med udgangspunkt i registreringen af de enkelte kulturmiljøer, som bl.a. rummer beskrivelse af de bærende bevaringsværdier og sårbarheder.</p>	
<p>5.3.6 Inden for bufferzonen omkring fortidsmindet Trelleborg, angivet på kortbilag 5.3, må der ikke opføres anlæg, der forstyrrer oplevelsen af fortidsmindet Trelleborg.</p>	<p>~~5.3.6 Inden for bufferzonen omkring fortidsmindet Trelleborg, angivet på kortbilag 5.3, må der ikke opføres anlæg, der forstyrrer oplevelsen af fortidsmindet Trelleborg.~~ 5.3.5 Bufferzone omkring fortidsmindet Trelleborg fremgår af kortbilag 5.3.</p>	<p>Opdeling af retningslinje – se retningslinje 5.3.6.</p>
	<p>5.3.6 Inden for bufferzonen omkring fortidsmindet Trelleborg må der ikke opføres anlæg eller på anden måde ændres i arealernes tilstand og anvendelse, der forstyrrer oplevelsen af fortidsmindet Trelleborg.</p>	

Forslag til redegørelse:

Slagelse Kommunes udpegning af kulturmiljøer er et vigtigt vidensgrundlag i arbejdet med at sikre hensynet til de kulturhistorisk og arkitektonisk værdifulde helheder og sammenhænge i byerne og i det åbne land.

Et kulturmiljø defineres som et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Det vil sige områder, hvor de fysiske strukturer i form af bl.a. bebyggelse, anlæg og landskabselementer er bærende for oplevelsen og forståelsen af en kulturhistorisk fortælling om en bestemt tid eller funktion.

~~I den forbindelse er indsigt~~ i kulturmiljøernes bærende bevaringsværdier og sårbarheder en forudsætning for, at der kan tages stilling til deres bevaring i udviklingen af kommunens købstæder, landsbyer og landområder. Det vil sige i den afvejning af interesser, der foretages i forbindelse med tilladelser til byggeri og anlægsarbejder eller i projekter for byudvikling, skovrejsning, naturgenopretning mv. Kommuneplanens retningslinjer er i udgangspunktet restriktive, men også generelle. Det vil i alle tilfælde være nødvendigt at foretage konkrete vurderinger, og derfor henvises der til registreringerne af de enkelte kulturmiljøer.

Slagelse Kommune har i 2019-2020 revideret den tidligere udpegning og afgrænsning af kulturmiljøerne på baggrund af besigtigelser og nye registreringer. I revisionen er anvendt KulturMiljø-metoden, som er udviklet af Esbjerg Kommune i samarbejde med Sydvestjyske Museer og Slots- og Kulturstyrelsen (2018). Metoden sikrer en fagligt velfunderet afgrænsning af kulturmiljøerne i kommuneplanen, samtidigt med at der i registreringen af det enkelte kulturmiljø er fokus på den bærende fortælling og de fysiske elementer, der formidler denne.

Registreringen af de enkelte kulturmiljøer præsenteres i skemaer, som beskriver de informationer, der er indsamlet i den kulturhistoriske forundersøgelse og ved besigtigelse. I skemaerne gøres der rede for kulturmiljøets bærende bevaringsværdier og sårbarheder, ligesom der foretages en værdisætning af kulturmiljøets betydning og værdi sammenlignet med andre lignende kulturmiljøer. I nogle tilfælde gives anbefalinger til videre bevaring og udvikling af kulturmiljøet.

I KulturMiljø-metoden arbejdes der med begrebet kulturmiljøkerne og kulturmiljøomgivelser. Kulturmiljøets bærende fortælling definerer, om kulturmiljøet afgrænses med eller uden omgivelser. Kulturmiljøkernen er den eller de fysiske strukturer og elementer, som i særlig grad indeholder og afspejler den bærende fortælling. Kulturmiljøkernen indeholder typisk de væsentligste byggede strukturer og deres nære omgivelser, og de bærende værdier er knyttet til f.eks. bygninger, anlæg, markant beplantning, grønne arealer, ind- og udkig mv. Kulturmiljøomgivelserne vil typisk være større områder, hvor den bærende fortælling ses i overordnede strukturer eller landskabstræk, f.eks. åbne markflader, skovarealer, ådale mv. Her kan de bærende værdier være knyttet til kig, udsigter og/eller sigtelinjer.

I de tilfælde, hvor kulturmiljøet afgrænses med omgivelser – særligt landsbymiljøer og herregårdsmiljøer – kan det samlede kulturmiljø omfatte store landområder. Dette er ikke i sig selv et udtryk for restriktioner eller begrænsninger, men et signal om, at de kulturhistoriske og arkitektoniske værdier indgår i en større og ofte landskabelig sammenhæng, som det er vigtigt at være bevidst om, når der tages stilling til udviklingsmulighederne. De væsentligste bevaringshensyn vil så godt som altid være at finde i kulturmiljøkernen.

Som eksempel kan nævnes en landsby, hvor den bærende fortælling er agerbrug og udskiftningstidens overgang fra fællesdrift til individuel drift. Her er kernen selve landsbybebyggelsen med evt. udflyttede gårde, småhuse, fælles anlæg og funktioner mm. Omgivelserne er hele ejerlavet, det vil sige de jorder, der hører til landsbyen. På den måde indeholder og beskriver afgrænsningen af kulturmiljøet sammenhængen mellem landsby og det ressourceområde, der i det mindste historisk har været levested for gårdejere, husmænd mm. I andre kulturmiljøer, hvor den bærende fortælling omfatter bestemte funktioner, er der ikke omgivelser til kernen, og kulturmiljøet afgrænses mere tæt omkring de byggede strukturer. Dette kan f.eks. være forsvarsværker eller bygninger og anlæg til transport.

I forbindelse med revisionen af kulturmiljøudpegningen og besigtigelserne af de enkelte kulturmiljøer lægges der i flere tilfælde op til yderligere registrering og evt. udpegning af nye kulturmiljøer. Sammen med de forslag til kulturmiljøudpegning, som Slagelse Kommune løbende modtager fra f.eks. bevaringsforeningerne, danner dette grundlag for, at der i den kommende kommuneplanperiode arbejdes videre med at udbygge temaet.

~~I KulturMiljø-metoden arbejdes der med begrebet kulturmiljøkerne og kulturmiljøomgivelser. Kulturmiljøkernen er den eller de fysiske strukturer og elementer, som i særlig grad indeholder og afspejler den bærende fortælling. Den bærende fortælling definerer, om kulturmiljøet afgrænses med eller uden omgivelser. Kulturmiljøkernen indeholder typisk de væsentligste byggede strukturer~~

og deres nære omgivelser, og de bærende værdier er knyttet til f.eks. bygninger, anlæg, markant beplantning, grønne arealer mv. Kulturmiljøomgivelserne vil ofte være større strukturer og/eller landskabstræk som åbne markflader, skovarealer, ådale mv. Her kan de bærende værdier f.eks. være åbne kig, udsigt og/eller sigtelinjer. I en landsby, hvor den bærende fortælling er agerbrug og udskiftningstidens overgang fra fællesdrift til individuel drift, vil kernen være landsbybebyggelsen med evt. udflyttede gårde, småhuse, fælles anlæg og funktioner mm. Omgivelserne er i samme eksempel hele ejerlavet, dvs. de jorder, der hører til landsbyen.

Den anvendte metode og afgrænsningsprincippet med kulturmiljøkerne og kulturmiljøomgivelser betyder, kulturmiljøerne i nogle tilfælde — særligt landsbymiljøer og herregårdsmiljøer — omfatter store landområder. At arealet inden for udpegningen er stort, er ikke i sig selv et udtryk for restriktioner eller begrænsninger i udviklingsmulighederne, men et signal om, at de kulturhistoriske og arkitektoniske værdier indgår i en større og ofte landskabelig sammenhæng.

Slagelse Kommune ønsker at sikre, at kommunens udvikling tager hensyn til kulturmiljøerne i byerne og i det åbne land. Det vil sige, at byggeri, byudvikling, anlægsarbejder, skovrejsning, naturgenopretning og landskabsforvaltning i øvrigt skal ske i respekt for de kulturhistoriske spor og sammenhænge, der findes i de områder, der er udpeget som kulturmiljøer. Indsigt i og omtanke for kulturmiljøernes bærende kvaliteter og sårbarheder er en forudsætning for, at bevaringsinteresserne kan tilgodeses i udviklingen af kommunens købstæder, landsbyer og landområder.

Et kulturmiljø defineres som "et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling". Det vil sige områder, hvor fysiske strukturer fra en bestemt kulturhistorisk periode eller knyttet til en bestemt funktion er af en sådan kvalitet og/eller tæthed, at det er muligt at afgrænse et sammenhængende område af særlig bevaringsmæssig interesse.

Kulturmiljøet som begreb repræsenterer et helhedssyn på kulturarven og fokuserer på den oplevelses- og fortælleværdi, som er knyttet til de historiske spor og sammenhænge, der fysisk er til stede i et givent område. I et kulturmiljø kan der indgå enkeltelementer af høj bevaringsværdi såvel som elementer, der i sig selv ikke er bevaringsværdige. Det væsentlige er sammenhængen og den kulturhistoriske fortælling, som helheden rummer. Et eksempel på et kulturmiljø i stor skala er herregårdslandskabet, der typisk er sammensat af en række meget forskellige elementer: bygninger, parker, alleer, marker, skove, evt. enge og moser, evt. husmandssteder og arbejderboliger mm. I lille skala kan et kulturmiljø f.eks. være en landevejsbro, der i sammenhæng med omgivelserne fortæller om tidligere tiders vejforløb og transportmæssige udfordringer. I mellemskalaen findes landsbymiljøer, ældre industrianlæg, havneområder, afgrænsede gadestrog i købstæderne mm.

Kulturmiljøerne i Slagelse Kommune er udpeget på grundlag af daværende Vestsjællands Amts fredningsplanlægning, og i hvert tilfælde er udpegningen baseret på en kombination af kriterierne bevaringstilstand, oplevelses- og fortælleværdi, videnskabelig værdi, autenticitet, sjældenhed eller egnstypiskhed. Den største del af udpegningerne er landsbymiljøer, der på forskellig vis fortæller om udviklingen inden for landbrug og bosætning — særligt de store landboreformer i sidste halvdel af 1700 tallet. Herudover omfatter udpegningen også herregårdslandskaberne omkring Espe, Basnæs, Borreby og Holsteinborg, de to øer Agersø og Omø samt et mindre antal fortidsminder, fæstningsanlæg og mølleanlæg.

Slagelse Kommune vil fortsat sikre kulturmiljøerne i den fysiske planlægning, f.eks. i lokalplaner. Samtidigt er det vigtigt at anerkende, at den bedste beskyttelse af de historiske spor og værdier ligger i den opmærksomhed og interesse, som borgere og organisationer omfatter kulturmiljøerne med til daglig.

Derfor vil kommunen arbejde med at opdatere beskrivelserne af de eksisterende kulturmiljøer med henblik på større anvendelighed i planarbejdet såvel som i formidlingen til borgerne — f.eks. ved at tydeliggøre de bærende kvaliteter og sårbarheder i det enkelte kulturmiljø. I et vist omfang vil kommunen også arbejde med nye beskrivelser af værdifulde sammenhænge og miljøer i byerne og

~~i det åbne land f.eks. i forbindelse med planmæssige udviklingsprojekter eller strategiske indsatser omkring kulturarven i Slagelse Kommune.~~

Ad. 5.3.5 – 5.3.6

Der er udlagt en bufferzone i forbindelse med ansøgning om at få optaget fortidsmindet Trelleborg på UNESCO's verdensarvsliste. ~~Bufferzonens afgrænsning er i Kommuneplan 21 ændret en smule, så den i højere grad følger matrikelskel.~~ Bufferzonen, som er afgrænset på kortbilag 5.3, omfatter et større areal omkring fortidsmindet Trelleborg, inklusiv dele af Tude Å og det eksisterende museum, der i planperioden planlægges ~~renoveret og ombygget nedrevet og erstattet af et nyt oplevelses- og videncenter.~~ Planlægning inden for bufferzonen skal ske med respekt for eksisterende kultur- og naturmæssige kvaliteter og må ikke ændre på udpegningsgrundlaget for fremtidig optagelse på UNESCO's verdensarvsliste. Fortidsmindet Trelleborg er i dag optaget på UNESCO's tentativliste som potentielt verdensarvssted.